www.xtrapapers.com

Rewarding Learning

Uimhir Lárionaid

Uimhir Iarrthóra

General Certificate of Secondary Education
January 2014

Foghlaim don Saol agus don Obair: Modúlach

Aonad 4

Forbairt Phearsanta

[GLW51]

DÉ CÉADAOIN 8 EANÁIR, MAIDIN

AM

45 nóiméad.

TREOIR D'IARRTHÓIRÍ

Scríobh d'Uimhir Lárionaid agus d'Uimhir Iarrthóra sna spásanna chuige sin ag barr an leathanaigh seo.
Scríobh do fhreagraí sna spásanna chuige sin sa scrúdpháipéar seo.
Bain úsáid as dúch gorm nó dubh amháin. **Ná scríobh le peann luaidhe ná le peann glóthaí.**
Ba chóir an t-iatán (ina bhfuil **Foinse A**) a úsáid le Ceisteanna **4** agus **5** i **Roinn B**.
Freagair **gach** ceist sa pháipéar seo.

EOLAS D'IARRTHÓIRÍ

Is é 40 an marc iomlán don pháipéar seo.
Measúnófar caighdeán na cumarsáide scríofa i gCeisteanna **4** agus **5**.
Léiríonn figiúirí idir lúibíní ar thaobh na láimhe deise de leathanaigh na marcanna atá ag dul do gach ceist nó do gach cuid de cheist.

www.xtrapapers.com

Roinn A

Freagair **gach** ceist sa roinn seo.

Is é an féinchoincheap is ábhar don cheist seo.

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

1 (a) Scríobh straitéis **amháin** a dtiocfadh le duine óg a úsáid le déileáil le piarbhrú.

______________________________ [1]

(b) Sainaithin agus mínigh cúis **amháin** a bhfuil íomhá tábhachtach do dhuine óg.

____

____

____

______________________________ [2]

(c) Sainaithin agus mínigh buntáiste **amháin** atá ann do dhuine óg as bheith ag obair mar chuid d'fhoireann.

____

____

____

______________________________ [2]

Iomlán Cheist 1	

www.xtrapapers.com

Tuiscint ar róil agus ar fhreagrachtaí tuismitheoireachta is ábhar don cheist seo.

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

2 **(a)** Scríobh píosa riachtanach **amháin** de threalamh atá de dhíth ar naíolann do bhabaí nuabheirthe.

____ [1]

(b) Mínigh dóigh **amháin** a dtiocfadh le tuismitheoir duine óg a spreagadh le tabhairt faoi chaitheamh aimsire úr.

____

____

____

____ [2]

(c) Mínigh fadhb **amháin** atá ag tuismitheoir atá ag tógáil páiste a bhfuil drochshláinte air.

____

____

____

____ [2]

Iomlán Cheist 2	

[Tiontaigh an leathanach

www.xtrapapers.com

Riosca a aithint, a mheas agus a bhainistiú is ábhar don cheist seo.

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

3 (a) Scríobh **dhá** bhuntáiste a bhaineann le cairdeas maith a bheith ag duine.

1. ______________________________ [1]

2. ______________________________ [1]

(b) Sainaithin **agus** mínigh **dhá** bhuntáiste a bhaineann le staonadh ó ghnéas do dhuine óg.

1. ______________________________

____

____

______________________________ [2]

2. ______________________________

____

____

______________________________ [2]

www.xtrapapers.com

(c) Sainaithin **agus** mínigh **dhá** dhóigh a dtiocfadh le caidreamh le cairde tionchar dearfach a imirt ar mhuinín duine óg.

1. ______________________________

____

____

______________________________ [2]

2. ______________________________

____

____

______________________________ [2]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc
Iomlán Cheist 3	

[Tiontaigh an leathanach

www.xtrapapers.com

Roinn B

Freagair **gach** ceist sa roinn seo.

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

4 Léigh **Foinse A** agus bain úsáid aisti le cuidiú leat an cheist seo a fhreagairt.

(a) Mínigh **dhá** fháth a dtosódh duine óg ag caitheamh toitíní.

(i) ______________________________

____

____

____

____

______________________________ [2]

(ii) ______________________________

____

____

____

____

______________________________ [2]

8560.03

www.xtrapapers.com

(b) Mínigh na fadhbanna sláinte a bhaineann le toitíní a chaitheamh.

[6]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc
Iomlán Cheist 4	

[Tiontaigh an leathanach

www.xtrapapers.com

5 Trí thagairt a dhéanamh **d'Fhoinse A agus** do do chuid eolais féin, déan luacháil ar na straitéisí a chuidíonn le daoine stop a chur le toitíní a chaitheamh.

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

www.xtrapapers.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

[10]

Iomlán Cheist 5	

[Tiontaigh an leathanach

8560.03

www.xtrapapers.com

Leathanach breise má tá sé de dhíth

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

www.xtrapapers.com

SEO DEIREADH AN SCRÚDPHÁIPÉIR

NÁ SCRÍOBH AR AN LEATHANACH SEO

www.xtrapapers.com

NÁ SCRÍOBH AR AN LEATHANACH SEO

Don Scrúdaitheoir amháin	
Uimhir Ceiste	**Marcanna**
1	
2	
3	
4	
5	
Marc Iomlán	

Uimhir Scrúdaitheora

Cuireadh isteach ar chead chun an t-ábhar cóipchirt uile a atáirgeadh.
I gcásanna áirithe is féidir nár éirigh le CCEA teagmháil a dhéanamh le húinéirí cóipchirt agus beidh sé sásta na hadmhálacha sin a fágadh ar lár a chur ina gceart amach anseo ach é a chur ar an eolas.

www.xtrapapers.com

Rewarding Learning

General Certificate of Secondary Education
January 2014

Foghlaim don Saol agus don Obair: Modúlach

Aonad 4

Forbairt Phearsanta

[GLW51]

DÉ CÉADAOIN 8 EANÁIR, MAIDIN

FOINSE A

www.xtrapapers.com

Iatán: Forbairt Phearsanta

Le húsáid le Ceisteanna 4 agus 5.

FOINSE A

Toitíní a Chaitheamh

Is nós andúile é caitheamh toitíní agus daoine óga a chuireann tús le tobac a chaitheamh, tig leis a bheith an-doiligh orthu stop a chur leis.

Cuireann daoine óga tús le toitíní a chaitheamh ar réimse cúiseanna cosúil le piarbhrú, le déileáil le strus, le meáchan a rialú nó ar an chúis go gcaitheann daoine eile sa teaghlach.

Tá caitheamh toitíní ina chúis le go leor fadhbanna sláinte amhail:
- ailse
- taom croí
- stróc
- seansanna méadaithe i dtaca le breith anabaí
- fadhbanna torthúlachta.

Mar thoradh ar na contúirtí a bhaineann le toitíní a chaitheamh spreag rialtas na Ríochta Aontaithe (*UK*) caiteoirí leis "an nós a thabhairt suas" agus tugann sé tacaíocht do dhaoine ar mian leo stop a chur le toitíní a chaitheamh.

I measc cuid de na stráitéisí a tugadh isteach áirítear:
- cosc caite tobac i ngach áit phoiblí
- rabhaidh shláinte agus íomhánna grafacha ar phaicéid toitíní
- teiripí athchurtha nicitín atá saor in aisce cosúil le paistí a fháil ó DG (*GP*) nó ó phoitigéir.

© Gavin McIlveen / CCEA